

**RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI ÎN DOMENIUL
DREPTURILOR OMULUI
ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ROMÂNIA
-2012-
-prima parte-**

Claudia Elena Marinică*

1. Evoluția legislației U.E. în perioada ianuarie – iunie 2012

Anul 2012 reprezintă un an de cumpănă pentru Uniunea Europeană, Grecia reprezentând în continuare una din marile probleme din punct de vedere al vulnerabilității financiare precum și a dezechilibrelor macroeconomice existente, iar argumentele des invocate precum disciplina și solidaritatea țărilor membre la nivelul Uniunii care pot fi realizate doar prin aportul fiecărui stat membru în parte, printr-o reformă a guvernantei economice în U.E. astfel încât criza datoriiilor țărilor membre să se reducă în mod substanțial se pare că nu mai sunt suficiente.

Totodată, anul 2012 reprezintă și anul demarării **Programului Europa pentru cetățeni**, adoptat prin Decizia 1904/2006/CE¹ din 12 decembrie 2006 pentru perioada 2007-2013, prin care se stabilește cadrul juridic pentru sprijinirea unei game largi de activități și organizații care promovează „cetățenia europeană activă” și, astfel, implicarea cetățenilor și a societății civile în procesul de integrare europeană. Acest program reprezintă un instrument important ce „poate aduce o contribuție valoroasă la creșterea gradului de conștientizare, la înțelegerea și la aprecierea valorilor și principiilor consacrate în tratatele Uniunii. Tratatul U.E. pune rolul Uniunii în lume pe o bază nouă și introduce modificări importante în funcționarea instituțiilor sale, în relațiile interinstituționale și în interacțiunea dintre instituțiile europene, parlamentele naționale și cetățeni.

Programul *Europa pentru cetățeni* reprezintă un mijloc important de implicare a cetățenilor în viața democratică a U.E.. Întărirea

participării în special prin voluntariat, promovarea egalității de șanse pentru toți, dialogul intercultural și contribuția la o societate incluzivă sunt probleme de o importanță fundamentală pentru cetățenia activă, inclusiv în ceea ce privește participarea la viața politică. Angajamentul cetățenilor în aspecte care constituie priorități politice ale Uniunii Europene este un element cheie al participării civice.

De asemenea, programul *Europa pentru cetățeni* reprezintă un instrument valoros pentru creșterea gradului de conștientizare în rândul cetățenilor și pentru încurajarea acestora să își împărtășească opiniile cu privire la programul politic și la acțiuni concrete propuse de instituțiile europene și să influențeze cuprinsul agendei și modul în care aceasta trebuie dezvoltată. O atenție deosebită trebuie acordată perspectivei cetățenilor și a societății civile organizate asupra competențelor necesare pentru a contribui la și a beneficia de o economie durabilă bazată pe cunoaștere și asupra modalităților de a se asigura că aceasta se dezvoltă în strânsă legătură cu coeziunea socială.

În 2012 trebuie depuse eforturi suplimentare pentru creșterea gradului de conștientizare, de reflecție și de dezbateră cu privire la relevanța și implicațiile politicilor U.E. asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor și pentru eliminarea obstacolelor cu care încă se confruntă cetățenii Uniunii. Subiectele în dezbateră ar trebui să fie în legătură cu problemele din agenda europeană, inclusiv guvernanta economică, schimbările climatice, energia durabilă, flexisecuritatea, transportul,

* Dr., cercetător științific.

¹ Publicată în J. Of., L 378 din 27 decembrie 2006, p. 32.

inovarea și alte inițiative și obiective emblematică ale strategiei Europa 2020. Proiectele vor facilita schimbul de opinii și prezentarea rezultatelor către factorii de decizie corespunzători cu privire la politicile europene și la impactul lor asupra situațiilor locale, precum și la problemele locale cu o dimensiune europeană.”²

Începutul anului 2012, aduce în discuție două dintre temele cele mai importante și anume **modificarea tratatului U.E. în ceea ce privește fondul de urgență** și cea referitoare la tratatul fiscal al U.E. – **Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernanta în cadrul Uniunii Economice și Monetare**, semnat la Bruxelles – care are rolul de a impune o disciplină fiscală strictă aplicabilă tuturor țărilor care-l vor adopta, acestea fiind singurele care vor beneficia de fonduri din cadrul Mecanismului European de Stabilitate. Este stabilit un prag limită pentru deficitul bugetar structural de 0,5%, iar atunci când nivelul datoriei publice este sub 60% și nu există riscuri privind sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice, acest deficit structural poate să ajungă la 1% din PIB. Se dorește consolidarea pilonului economic prin realizarea unui set de reguli în vederea promovării disciplinei bugetare prin intermediul unui pact bugetar, consolidarea coordonării politicilor lor economice și îmbunătățirea guvernantei în zona euro, în vederea atingerii obiectivelor Uniunii Europene privind creșterea economică durabilă, ocuparea forței de muncă, competitivitatea și coeziunea socială. O altă măsură anticriză este și posibilitatea utilizării fondurilor europene neangajate ca garanție pentru obținerea de credite bancare pentru apariția de noi IMM-uri.

Sunt reglementate și mecanismele de corecție cu sancțiuni financiare specifice, prin care statul membru care se găsește vinovat va fi obligat să aplice măsuri pentru a se încadra în limitele stabilite.

În ceea ce privește Tratatul Fiscal al U.E. amintim că Marea Britanie și Cehia au refuzat semnarea, Marea Britanie încercând să condiționeze sprijinul față de tratat de

posibilitatea de a fi scutită, în unele domenii de control al autorităților de supraveghere financiară paneuropeană.

România este unul din statele semnatare ale acest tratat, alături de alte 24 state membre ale U.E. prin *Legea nr.83/2012 pentru ratificarea Tratatului privind stabilitatea, coordonarea și guvernanta în cadrul Uniunii economice și monetare*³, semnat la Bruxelles la 2 martie 2012.

Prin ratificare, România își declară intenția de a-și asuma aplicarea tuturor dispozițiilor prevăzute de titlurile III și IV din Tratat („Pactul bugetar” și „Coordonarea politicilor economice și convergența”), începând cu data de 1 ianuarie 2013, dar cu condiția ca 12 dintre părțile contractante a căror monedă este euro să își fi depus instrumentul de ratificare, sau începând cu prima zi a lunii care urmează depunerii celui de-al doispzezecelea instrument de ratificare de către o parte contractantă a cărei moneda este euro, aplicându-se data care intervine prima.

În luna iulie a anului curent, s-a hotărât semnarea unui „*Pact pentru creștere economică și locuri de muncă*” care „cuprinde acțiunile pe care trebuie să le întreprindă statele membre și Uniunea Europeană în vederea relansării creșterii, a investițiilor și a ocupării forței de muncă, precum și în vederea sporirii competitivității Europei”⁴. Au fost aprobate și recomandările specifice fiecărei țări pentru a orienta politicile și bugetele statelor membre precum și rolul pe care ar trebui să îl joace viitorul cadru financiar multianual în consolidarea creșterii și a ocupării forței de muncă. Consiliul European consideră că o creștere puternică, inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, bazată pe finanțe publice solide, pe reforme structurale și pe investiții pentru stimularea competitivității, rămâne prioritatea cheie⁵.

De asemenea, în planul drepturilor omului, Consiliul European a salutat adoptarea de către Consiliu a Cadrului strategic al U.E. privind drepturile omului și democrația și a

² <http://www.europapentru cetateni.eu/files/Prioritati%20tematice%202012.pdf>

³ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 410 din 20 iunie 2012.

⁴ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/RO/ec/131397.pdf.

⁵ Ibidem.

Planului de acțiune conex, fiind subliniată, totodată, importanța menținerii drepturilor omului și a democrației în centrul politicii externe a U.E.

Toate statele semnatare, pentru punerea în aplicare a prevederilor Pactului, vor urmări consolidarea financiară diferențiată și favorabilă creșterii economice, creditarea economiei și restructurarea sectorului bancar, promovarea creșterii și a competitivității, găsirea de soluții în ceea ce privește șomajul, aplicarea reformelor pentru îmbunătățirea gradului de ocupare a forței de muncă, punerea în aplicare a unor politici eficiente de combatere a sărăciei, modernizarea administrației publice etc.

Astfel, în cuprinsul Pactului sunt prevăzute următoarele măsuri:

- Aprofundarea pieței unice, cu asigurarea unei monitorizări permanente din partea Comisiei;

- Realizarea unei piețe unice digitale pentru asigurarea dinamicii economiei europene;

- Finalizarea integrală a pieței interne a energiei până în anul 2014, punerea în aplicare a Directivei privind eficiența energetică;

- Consolidarea spațiului european de cercetare prin transformarea rapidă în inovații;

- Reformarea politicii de coeziune;

- Stimularea finanțării economiei, contribuția politicii fiscale la consolidarea fiscală și la creșterea economică, stabilitatea financiară;

- Stimularea ocupării forței de muncă, mobilitatea forței de muncă în interiorul U.E. etc.

În sprijinul cetățenilor, în luna aprilie a acestui an, a devenit operațional și ***mecanismul dedicat inițiativelor cetățenilor europeni*** conform căruia cererile pot fi depuse de un comitet al cetățenilor alcătuit din cel puțin șapte cetățeni ai U.E. cu reședința în cel puțin șapte state membre diferite ale Uniunii Europene. În **Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) este reglementat la art.11 alin.(4) faptul că** „la inițiativa a cel puțin un milion de cetățeni ai Uniunii, resortisanți ai unui număr semnificativ de state membre, Comisia Europeană poate fi invitată să prezinte, în limitele atribuțiilor sale, o propunere corespunzătoare în materii în care acești cetățeni consideră că este necesar un act

juridic al Uniunii, în vederea aplicării tratatelor”. Urmare acestor prevederi, a fost adoptat **Regulamentul (UE) nr. 211/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 februarie 2011 privind inițiativa cetățenească**⁶ unde se precizează că în conformitate cu prevederile art. 3 alin.(4) din regulament „*pentru a fi eligibili să susțină o inițiativă cetățenească, semnatarii trebuie să fie cetățeni ai Uniunii și să fi împlinit vârsta care le conferă dreptul de vot în alegerile pentru Parlamentul European*”. De asemenea, conform prevederilor art. 7 din regulament „*Semnatarii unei inițiative cetățenești trebuie să provină din cel puțin un sfert din statele membre. (2) În cel puțin un sfert din statele membre, semnatarii trebuie să reprezinte cel puțin numărul minim de cetățeni prevăzut în anexa I în momentul înregistrării propunerii de inițiativă cetățenească. Aceste numere minime corespund numărului membrilor Parlamentului European aleși în fiecare stat membru, înmulțit cu 750.*”

După înregistrarea cererii, Comitetul dispune de 12 luni pentru a colecta declarațiile de susținere necesare din cel puțin șapte state membre. Numărul declarațiilor de susținere trebuie certificat de autoritățile competente din statele membre. Comisia în maxim trei luni trebuie să analizeze inițiativa și să decidă cum să procedeze, va organiza reuniuni cu organizatorii, pentru a se explica problemele ridicate în cadrul inițiativei acestora, iar la final, Comisia va adopta o comunicare în care va explica concluziile sale privind inițiativa.

În situația în care se refuză înregistrarea unei propuneri de inițiativă cetățenească, Comisia informează organizatorii cu privire la motivele refuzului și la toate căile de atac judiciare și extrajudiciare pe care le au la dispoziție.

Inițiativa cetățenească europeană este un nou instrument pentru încurajarea democrației participative și dialogul între instituțiile U.E. și cetățeni, oferind europenilor puterea de a da dovadă de *înțelepciune colectivă* („*le pouvoir de faire preuve d'une sagesse collective*”)⁷.

În luna aprilie a anului 2012, Comisia

⁶ Publicat în J. Of., L 65 din 11 martie 2011, p. 1.

⁷ Staffan Nilsson - Președintele Comitetului Economic și Social European

Europeană a publicat **Raportul Eurobarometru Flash privind Carta drepturilor fundamentale**⁸ prin care sunt subliniate situațiile în care se aplică prevederile acesteia și rolul instituțiilor U.E. în materia drepturilor fundamentale.

Ca planuri viitoare de acțiune, se dorește **includerea politicilor de promovare a drepturilor omului** în politica comercială a U.E., în susținerea economică precum și în politica externă. Conform celor susținute de dna Barbara Lochbihler, Președinta subcomisiei pentru drepturile omului, „dezbaterile de la Parlament privind drepturile omului sensibilizează, în același timp, cetățenii europeni în legătură cu problemele existente, lucru care pune presiune asupra guvernelor în cauză în vederea ameliorării situației”, însă consideră că trebuie incluse „politicile de promovare a drepturilor omului în politica noastră comercială, în susținerea economică pe care o oferim, în politica noastră externă”, totodată, doamna Lochbihler, a precizat că U.E. este recunoscută pe plan internațional pentru activitatea sa în domeniul drepturilor omului.

De asemenea, drepturile fundamentale sunt din ce în ce mai vizibile în procesul decizional al U.E., în acest sens, Comisia Europeană publică în fiecare an un raport privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale în U.E. cu exemplificarea situațiilor și propunerilor U.E. care au contribuit la o mai bună protecție a anumitor drepturi însă, de foarte multe ori, cetățenii U.E. continuă să facă confuzii privind scopul Cartei și situațiile în care aceasta se aplică sau nu.

O altă dorință este aceea a creării unui **reprezentant U.E. pentru drepturile omului** care să aibă drept obiective domenii precum consolidarea democrației, justiția internațională, dreptul umanitar internațional, abolirea pedepsei cu moartea, libertatea de exprimare, chestiuni legate de diferențele de gen și folosirea copiilor în conflictele armate în vederea creșterii vizibilității, eficienței, coerenței și responsabilității politicii U.E. în domeniul drepturilor omului. În ceea ce privește mandatul acestuia, acesta va fi de doi ani și jumătate și poate fi reînnoit. De asemenea, acest

reprezentant va stabili relații de cooperare cu O.N.U., va prezida dialogurile la nivel înalt și va conduce consultările cu țările terțe în domeniul drepturilor omului.

Referitor la protecția drepturilor omului, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat două Recomandări – **Recomandarea CM/Rec(2012)4 a Comitetului de Miniștri cu privire la protecția drepturilor omului în contextul rețelelor de socializare și Recomandarea CM/Rec(2012)3 a Comitetului de Miniștri către statele membre asupra protecției drepturilor omului cu privire la folosirea motoarelor de căutare**, recomandări care se referă la protecția drepturilor omului în contextul utilizării rețelelor de socializare și a motoarelor de căutare, astfel încât „utilizatorilor trebuie să li se aducă la cunoștință obligațiile pe care le au față de alte persoane și, în mod particular, că publicarea datelor private ale altor persoane trebuie să respecte drepturile acestora din urmă”.

Astfel, prin intermediul acestor recomandări statele membre sunt atenționate să ia măsuri concrete, în urma consultărilor cu mediul privat și societatea civilă, pentru eficientizarea protecției vieții private a persoanelor, în vederea respectării dreptului la liberă exprimare și dreptului la informare.

În **Recomandarea CM/Rec(2012)4 a Comitetului de Miniștri cu privire la protecția drepturilor omului în contextul rețelelor de socializare**⁹ sunt trasate măsuri pe trei direcții și anume:

- „*Informații și măsuri esențiale necesare pentru sprijinul utilizatorilor rețelelor de socializare*”,
- „*Protejarea copiilor și tinerilor împotriva conținutului și comportamentelor dăunătoare*”,
- „*Datele private și încrederea în rețelele de socializare*”.

În conținutul recomandării se precizează că informarea utilizatorilor rețelelor de socializare în ceea ce privește riscurile la care sunt supuși precum și informarea cu privire la existența posibilității exercitării cu ușurință a

⁸ Publicat în Raportul Flash Eurobarometru 340, realizat de TNS Political & Social la cererea Directoratului General pe Justiție din cadrul Comisiei Europene.

⁹<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1929429&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383>.

drepturilor acestora de a șterge toate datele colectate de rețelele de socializare, precum și a dreptului la portabilitatea datelor sunt absolut esențiale. Se solicită statelor garantarea unui „drept la folosirea pseudonimului”, în contextul facilitării utilizatorilor să facă alegeri conștiente despre identitatea lor online.

Au fost identificate riscurile pe care rețelele de socializare le au asupra drepturilor omului și anume lipsa de protecție legală și procedurală a proceselor, protecția inadecvată a copiilor și tinerilor împotriva conținutului sau comportamentelor dăunătoare, lipsa respectului drepturilor celorlalți, lipsa setărilor standard ce facilitează intimitatea, lipsa transparenței asupra scopurilor pentru care datele cu caracter personal sunt procesate și colectate.

Recomandarea CM/Rec(2012)3 a Comitetului de Miniștri către statele membre asupra protecției drepturilor omului cu privire la folosirea motoarelor de căutare¹⁰ urmărește creșterea transparenței în colectarea datelor private și a scopurilor legitime pentru care acestea sunt procesate, sunt enumerate riscurile cu privire la încălcarea principiul libertății de exprimare, accesului la informație, dreptului la viață privată și dreptului la protecția datelor cu caracter personal. Se dorește ca „utilizatorii să fie informați și educați cu privire la funcționarea diferitelor motoare de căutare pentru a putea lua decizii conștiente despre sursele de informare, și în mod deosebit despre faptul că ordonarea acestora nu reflectă în mod necesar importanța, relevanța sau seriozitatea surselor. (...) Utilizatorilor ar trebui să li se aducă la cunoștință instrumentele disponibile pentru exercitarea drepturilor lor, precum și implicațiile folosirii motoarelor de căutare, atât în ceea ce privește rezultatele personalizate, cât și impactul pe care îl au asupra imaginii și reputației lor rezultatele căutării combinate”¹¹.

Tot pe acest segment, Comisia Europeană a supus consultării noul pachet legislativ pentru reformarea cadrului legal

privind protecția datelor cu caracter personal la nivelul Uniunii Europene, ce include Proiectul de **Regulament** al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice față de prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, de aplicabilitate directă după adoptare precum și Proiectul de **Directivă** a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția persoanelor fizice față de prelucrările efectuate de către autoritățile competente în scopul prevenirii, cercetării, constatării sau urmăririi penale a infracțiunilor ori executării pedepselor penale și libera circulație a acestor date.

Cu privire la respectarea și promovarea **principiului egalității de șanse între femei și bărbați**, Parlamentul European dorește creșterea participării femeilor în politică și afaceri, reducerea diferențelor de remunerare între bărbați și femei și a cotelor în vederea creșterii reprezentării femeilor în structurile de conducere ale întreprinderilor și organele politice.

Se dorește evaluarea măsurilor naționale luate până în prezent de fiecare stat în parte și, dacă acestea sunt inadecvate, Comisia Europeană să propună măsuri legislative pentru introducerea cotelor în vederea creșterii reprezentării femeilor în structurile de conducere ale întreprinderilor la 30% până în 2015 și la 40% până în 2020. În ceea ce privește cotele electorale, acestea au fost introduse cu succes în unele țări precum Franța, Spania, Belgia, Slovenia, Portugalia și Polonia. În vederea îmbunătățirii echilibrului de gen în instituțiile U.E., se dorește ca guvernele naționale să propună, după alegerile din 2014, un bărbat și o femeie drept candidați pentru funcția de Comisar european, întrucât având în vedere situația actuală conform căreia doar 35% din deputații europeni sunt femei iar în parlamentele naționale acestea însumează doar 24% și numai 23% din miniștri sunt femei tendința inegalității de gen persistă.

Totodată, este susținută și necesitatea inițierii unei directive privind asigurarea concediului de maternitate plătit în U.E.

În ceea ce privește problema **dreptului la muncă și a politicii de ocupare a forței de muncă**, Comisia a făcut o serie de recomandări generale, dar și sectoriale care au fost adresate

¹⁰<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1929429&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383>.

¹¹<http://www.juridice.ro/197524/consiliul-europei-a-adoptat-doua-recomandari-cu-privire-la-protectia-drepturilor-omului-pe-internet.html>

guvernelor naționale pentru promovarea unor acțiuni coordonate privind crearea de locuri de muncă, reformarea piețelor muncii, realizarea de investiții în competențe, adaptarea aptitudinilor șomerilor la piața muncii, elaborarea politicilor de ocupare a forței de muncă și modalitățile de finanțare, în vederea atingerii unuia dintre obiectivele majore ale Strategiei Europa 2020 și anume integrarea pe piața muncii, până în 2020, a 75% dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani.

Printre prevederile cuprinse în Recomandări amintim:

- îmbunătățirea coordonării, la nivel european, a politicilor de ocupare a forței de muncă;
- utilizarea programelor U.E. pentru a finanța crearea de locuri de muncă;
- încurajarea creării de locuri de muncă prin furnizarea de sprijin pentru întreprinderi, antreprenori și lucrători independenți;
- reformarea piețelor muncii în conformitate cu cerințelor viitoare;
- orientarea către sectoare-cheie, care pot genera locuri de muncă (economie ecologică, sănătate și asistență socială, economie digitală etc);
- înlăturarea obstacolelor care îngreunează găsirea unui loc de muncă în altă țară din U.E.;
- perfecționarea sistemelor care le oferă persoanelor interesate informații și recomandări cu privire la locurile de muncă disponibile în Europa;
- o mai mare implicare a angajatorilor și a lucrătorilor în elaborarea politicilor privind ocuparea forței de muncă.

Cu privire la **respectarea și promovarea dreptului la un proces echitabil**, a fost adoptată **Directiva 2012/13/U.E. a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale**¹² pentru a garanta

¹² Directiva 2012/13/U.E. a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale publicată în J. Of., L 142 din 1 iunie 2012.

persoanelor învinuite dreptul la informare în cursul procedurilor penale, pentru a contribui la evitarea erorilor judiciare și la reducerea numărului de căi de atac introduse.

Conform celor susținute de dna Viviane Reding – vicepreședinte al Comisiei și comisar U.E. pentru justiție „*acest nou act legislativ al U.E. va contribui la garantarea acestui drept, asigurând informarea clară și promptă a tuturor persoanelor cu privire la drepturile de care beneficiază. Astăzi marcăm o etapă importantă în eforturile noastre comune de a le garanta cetățenilor europeni accesul la justiție, oriunde s-ar afla pe teritoriul U.E. Doresc să mulțumesc Parlamentului European și miniștrilor de justiție din U.E. pentru sprijinul acordat propunerii Comisiei. Faptul că acest drept la un proces echitabil a fost transformat în realitate, într-un timp atât de scurt, pentru cele 500 de milioane de cetățeni ai Europei creează un precedent pozitiv pentru o Europă a drepturilor și a justiției.*”

Astfel, persoanele suspectate de comiterea unei infracțiuni vor fi informate cu privire la drepturile lor, într-o limbă pe care o înțeleg. Acest lucru se concretizează într-o *Notă privind drepturile* pusă la dispoziția persoanelor arestate sau care fac obiectul unui mandat european de arestare de către statele membre ale U.E. Această *Notă privind drepturile* va fi elaborată într-un limbaj simplu, uzual și pusă la dispoziția persoanei suspectate de comiterea unei infracțiuni, indiferent dacă aceasta o solicită sau nu, și va fi tradusă dacă este necesar.

În conținutul *Notei privind drepturile* vor fi incluse informații referitoare la drepturile persoanelor arestate sau reținute, precum dreptul:

- de a fi informate cu privire la capetele acuzației;
- la interpretare și traducere în orice limbă pentru persoanele care nu înțeleg limba în care se desfășoară procedura;
- de a fi aduse cu promptitudine în fața unei instanțe după arestare;
- de a păstra tăcerea;
- de a beneficia de asistență din partea unui avocat;
- de a informa o altă persoană în legătură cu arestarea sau reținerea.

2. Evoluția legislației naționale în 2012

Pentru început este important de amintit că anul 2012 reprezintă pentru România cel de-al șaptelea an de la semnarea tratatului de aderare la U.E. și al cincilea an de când a aderat la Uniunea Europeană.

Pentru România, în prezent, în elaborarea Programului de Guvernare pentru anul 2012, s-a ținut cont de situația economică și socială în care se află această țară și de contextul internațional care continuă să fie dominat de incertitudine și instabilitate economică și financiară.

S-a pus accent pe necesitatea unei guvernări mai aproape de cetățeni, mai transparentă, mai eficientă, care să ajute la consolidarea statului de drept, și să ofere o direcție de evoluție spre dezvoltarea durabilă a întregii societăți.

Evaluarea obiectivă a ultimilor ani relevă că s-a înregistrat un regres economic și o profundă acutizare a crizei în plan economic și social. În acest context, noul guvern precizează, în programul de guvernare pe anul 2012, faptul că dorește să promoveze un set coerent de politici macroeconomice și măsuri de menținere a stabilității financiare a țării, care să asigure o creștere economică sustenabilă, refacerea atractivității investiționale a României, precum și o evoluție favorabilă a mediului de afaceri, a pieței muncii și a nivelului de trai al populației.

Principiul echilibrului între politicile de consolidare fiscală, susținerea mediului economic și imperativul protecției și solidarității sociale fiind unul dintre fundamentele programului de guvernare¹³.

De asemenea, se dorește continuarea eforturilor pentru aderarea României la Spațiul Schengen prin ridicarea controalelor la frontierele maritime și aeriene și stabilirea termenului de ridicare a controalelor la frontierele terestre.

Cu privire la **principiul liberei circulații** și respectarea acestuia, a fost republicată *Hotărârea Guvernului nr.1864/2006 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului*

nr.102/2005 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European și a cetățenilor Confederației Elvețiene și pentru stabilirea formei și conținutului documentelor care se eliberează cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European și cetățenilor Confederației Elvețiene și membrilor lor de familie, în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 239 din data de 9 aprilie 2012.

În domeniul **cooperării judiciare** a fost adoptată și publicată *Legea nr.35/2012 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.123/2007 privind unele măsuri pentru consolidarea cooperării judiciare cu statele membre ale Uniunii Europene*¹⁴. Acest act normativ armonizează dispozițiile O.U.G. nr.123/2007¹⁵ cu obligațiile stabilite în sarcina statelor membre potrivit unei noi decizii Eurojust și stabilește componența Biroului român la Eurojust, statutul membrilor acestuia, relația dintre membrul național și adjunctul, stabilirea unor reguli legate de competențele în plan național ale membrului național prin raportare la sistemul de drept intern, stabilirea mandatului membrului național pentru o perioadă de cel puțin 4 ani, cu posibilitatea reinvestirii, actuala reglementare prevăzând un mandat de numai 3 ani cu posibilitatea reinvestirii, desemnarea corespondenților naționali la Eurojust, relația dintre membrul național la Eurojust și punctele naționale de contact pentru Rețeaua Judiciară Europeană în materie penală.

Pentru **respectarea și garantarea principiului accesului liber la justiție** din perspectiva accesibilității legii, în sensul celor stabilite de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de U.E. s-au făcut demersuri pentru asigurarea accesului gratuit și integral la legislația României, în sensul publicării gratuite și a disponibilității permanente a legislației

¹³ <http://www.gov.ro/upload/articles/117011/programul-de-guvernare-2012.pdf>, p.2-3.

¹⁴ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 204 din 28 martie 2012.

¹⁵ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 751 din 6 noiembrie 2007.

naționale într-un format accesibil, a documentelor cuprinse în Partea I a Monitorului Oficial al României.

Până în prezent, conform celor precizate de ministrul justiției la momentul respectiv, „*actele normative cuprinse în formatul PDF al Monitorului nu pot fi în prezent nici copiate și nici tipărite; acestea sunt disponibile pentru scurt timp pe pagina de internet a Monitorului Oficial, după care accesul este restricționat și este permis doar contra cost. Legislațiile statelor europene sunt, în general, disponibile în integralitate și permanent pe site-urile monitoarelor oficiale, nu doar în formatul actului normativ ci și în formatul integrat al documentului, cu includerea tuturor modificărilor subsecvente (de ex. Franța, Belgia, R. Moldova). Mai mult, există la nivel european inițiativa punerii pe un singur site la dispoziția tuturor statelor membre a legislațiilor naționale (N-LEX). În prezent doar câteva state nu au afișată legislația pe acest site, printre care România, Bulgaria și Cipru.*”¹⁶

În ceea ce privește **sistemul de justiție și utilizarea metodelor alternative de soluționare a disputelor**, a apărut **Legea nr.115/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator**¹⁷, adoptată pe fondul recomandărilor făcute de Adunarea Generală a Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare, de la Vilnius la care s-au făcut referiri exprese cu privire la sistemele de soluționare alternativă a disputelor care pot oferi cetățenilor o metodă alternativă viabilă de a soluționa conflictele în care sunt parte precum și stabilirea unui rol cât mai activ al instanțelor în sprijinirea și promovarea unor astfel de servicii. De asemenea, a fost luată în considerare și Rezoluția Parlamentului European din 13 septembrie 2011 pentru punerea în aplicare a Directivei privind medierea în statele membre, impactul acesteia asupra medierii și preluarea de către instanțele judecătorești(2011/2026 (INI)).

Legislația penală în vigoare a suferit și

¹⁶ Dl. Titus Corlățean, ministru de justiție Guvernul Ponta - 2012

¹⁷ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 462 din 9 iulie 2012.

ea modificări prin adoptarea **Legii nr.27/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr.286/2009 privind Codul penal**¹⁸, prin care se propune eliminarea prescripției pentru răspunderea penală în cazul infracțiunii de omor comisă cu intenție în variantă simplă și în formele sale agravate, întrucât această infracțiune aduce atingere dreptului la viață, iar protejarea și garantarea dreptului la viață ca drept fundamental al omului este imperios necesară. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care în cazul *Coeme and Others c. Belgia*(cererile nr.32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 și 33210/96 și Hotărârea din 22 iunie 2000, definitivă la 18 octombrie 2000 –par.148-151) a stabilit că extinderea termenului de prescripție pentru infracțiunile anterior săvârșite, dar pentru care, la intrarea în vigoare a noii legi, nu era împlinit termenul de prescripție, respectă prevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului și nu încalcă principiul neretroactivității. Mai sunt prevăzute și eliminarea prescripției pentru executarea pedepselor în cazul infracțiunilor de omor, dar și completarea textelor care prevăd imprescriptibilitatea infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război prin introducerea sintagmei „indiferent de data la care au fost comise”.

O altă modificare legislativă se referă la **prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private - Ordonanța de urgență a Guvernului nr.13/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice**. Astfel, au fost însușite prevederile Directivei nr.2002/58/CE privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice¹⁹ și ale Directivei nr.2009/136/CE²⁰. Sunt reglementate obligațiile furnizorilor, dar și drepturile utilizatorilor,

¹⁸ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 180 din 20 martie 2012.

¹⁹ Publicată în J. Of., L 201/37 din 31 iulie 2002, p. 63.

²⁰ Directiva 2009/136/CE a Parlamentului european și a Consiliului, din 25 noiembrie 2009, de modificare a Directivei 2002/22/CE privind serviciul universal și

astfel: ca *drepturi ale utilizatorilor* amintim dreptul de a fi informați în legătură cu stocarea de informații în echipamentul terminal utilizat, dreptul de a fi informați asupra scopului în care sunt prelucrate informațiile stocate, dreptul de le fi incluse datele cu caracter personal în toate registrele publice ale abonaților, în forma scrisă sau electronic, dreptul de a se opune includerii datelor cu caracter personal în registre ale abonaților, dreptul de a fi informați în legătură cu scopul întocmirii registrelor ale abonaților și cu posibilitățile de utilizare a datelor cu caracter personal incluse în aceste registre, iar ca *obligații ale furnizorilor* amintim informarea utilizatorilor în cazul în care datele lor cu caracter personal au fost compromise sau riscă să fie compromise ca urmare a încălcării securității prelucrării datelor, implementarea unei politici de securitate în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, notificarea autorității pentru protecția datelor cu privire la cazurile de încălcare a securității prelucrării datelor cu caracter personal, păstrarea unei evidențe a tuturor încălcărilor securității datelor cu caracter personal etc.

Relaționat de această temă, trebuie subliniat că Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal a comunicat Consiliului Superior al Magistraturii că hotărârile judecătorești, citațiile și rezoluțiile parchetului, comunicate părților, încalcă secretul corespondenței și dreptul la viață intimă și privată conform prevederilor Legii nr. 677/2001²¹, întrucât acestea nu sunt transmise prin sisteme securizate.

Ca urmare a acestei sesizări, Consiliul Superior al Magistraturii consideră că operațiunea de comunicare a citațiilor și a celorlalte acte procedurale reprezintă o operațiune de prelucrare a datelor cu caracter personal în sensul prevederilor art.3 din Legea

drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile de comunicații electronice, a Directivei 2002/58/CE privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 privind cooperarea dintre autoritățile naționale însărcinate să asigure aplicarea legislației în materie de protecție a consumatorului; publicată în J. Of., L 337 din 18 decembrie 2009.

²¹ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 790 din 12 decembrie 2001.

nr.677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, cu modificările și completările ulterioare, iar instanțele judecătorești și parchetele având calitatea de operator. Pentru acest motiv, C.S.M. este de părere că Noul Cod de Procedură Penală trebuie să fie în acord cu prevederile mai sus-menționate, corelate cu prevederile din Noul Cod de Procedură Civilă, în sensul introducerii obligativității comunicării citațiilor și a tuturor actelor de procedură prin agenți procedurali ai organelor judiciare sau prin orice alt salariat al acestora, prin intermediul poliției comunitare ori prin serviciul poștal sau de curierat, în plic închis, iar în cazul în care comunicarea nu este posibilă, aceasta să se facă prin poștă, cu scrisoare recomandată²².

O altă măsură legislativă în materia protecției datelor cu caracter personal este și **Legea nr. 81/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 238/2009 privind reglementarea prelucrării datelor cu caracter personal de către structurile/unitățile Ministerului Administrației și Internelor în activitățile de prevenire, cercetare și combatere a infracțiunilor, precum și de menținere și asigurare a ordinii publice**²³, prin care sunt instituite norme pentru asigurarea protecției persoanelor împotriva prelucrării datelor cu caracter personal, concomitent cu asigurarea desfășurării activităților legitime ale Ministerului Administrației și Internelor pentru prevenirea, cercetarea și combaterea infracțiunilor, precum și de menținere și asigurare a ordinii publice. Printre altele, este reglementată procedura blocării datelor cu caracter personal precum și a ștergerii în momentul în care prelucrarea datelor nu mai este necesară scopului care a împiedicat ștergerea acestora. Nu în ultimul rând, se urmărește crearea cadrului legal pentru implementarea dispozițiilor Deciziei 2008/615/JAI²⁴, reglementarea exercitării

²² A se vedea punctul de vedere al Direcției legislație, documentare și contencios al CSM.

²³ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 400, din 14 iunie 2012.

²⁴ Decizia 2008/615/JAI a Consiliului, din 23 iunie 2008, privind intensificarea cooperării transfrontaliere, în special în domeniul combaterii terorismului și a

drepturilor de către persoana vizată în situația prelucrărilor efectuate de către o autoritate străină în sistemele de evidență deținute de operatorii din cadrul M.A.I. etc.

În vederea creșterii gradului de transparență a activităților autorităților administrației publice locale, a gradului de implicare a cetățenilor în luarea deciziilor cu impact asupra comunității din care aceștia fac parte, precum și a creșterii calității serviciilor publice locale pentru cetățeni a fost adoptată **Legea nr. 74/2012 pentru completarea art. 21 din Legea nr. 215/2001 privind Statutul aleșilor locali**²⁵, reglementare legislativă care are un impact pozitiv asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Astfel, se completează conținutul articolului 21, cu introducerea unui nou alineat, prin care pentru apărarea intereselor unităților administrativ-teritoriale, primarul, respectiv președintele consiliului județean, stă în judecată ca reprezentant legal și nu în nume personal.

Un act normativ relevant este **Legea nr. 129/2012**²⁶ **pentru modificarea și completarea Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr.487/2002**, care a apărut ca urmare a necesității alinierii legislației românești în vigoare cu prevederile din tratatele internaționale privind drepturile și libertățile fundamentale, precum Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția O.N.U. împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Au fost introduse o serie de principii generale cu privire la drepturile persoanelor internate în unități de psihiatrie cum ar fi:

- respectarea demnității umane;
- supunerea pacienților la tratament inuman sau degradant ori la alte rele tratamente;
- interzicerea discriminării;
- restricționarea libertății de mișcare prin

criminalității transfrontaliere, publicată în J. Of., L 210, din 6 august 2008, p. 1.

²⁵ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 346 din 22 mai 2012.

²⁶ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 487 din 17 iulie 2012.

conținere și izolare.

De asemenea, se mai stabilește printre altele și că programul terapeutic se comunică nu numai pacientului, ci și reprezentatului legal sau convențional pentru asigurarea exercitării atribuțiilor reprezentantului, stabilirea verificării periodice a situației bolnavului, pentru conformarea legislației naționale la practica Ct.E.D.O. și normele internaționale.

Și în domeniul **protejării și promovării drepturilor persoanelor cu handicap** a fost adoptată **Legea nr.136/2012**²⁷ **privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.84/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**, adoptată ca urmare a existenței unor lacune în legislația existentă până în prezent. Conform noilor reglementări se va realiza unitatea la nivel conceptual a definiției persoanei cu handicap, potrivit prevederilor Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013, stabilirea unor obligații pentru persoanele cu handicap care să ducă la remedierea deficiențelor funcționale și să ajute la integrarea socială și pe piața muncii și nu în ultimul rând stabilirea unor măsuri cu caracter administrativ de natură să asigure funcționarea în mod operativ și efectiv a organismelor care realizează încadrarea în grad de handicap.

Printre actele legislative cu impact asupra drepturilor omului se numără și **Legea nr.25/2012**²⁸ **pentru modificarea și completarea Legii nr.217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței în familie**. Adoptarea acestei legi a apărut ca urmare a necesității alinierii legislației românești la standarde internaționale, România fiind singurul stat din U.E. care nu are incriminată violența domestică, violența în familie fiind sancționată potrivit prevederilor Codului Penal doar dacă victima e căsătorită legal cu făptuitorul.

În domeniul **educației naționale**, legislația în vigoare a suferit modificări prin

²⁷ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 505 din 23 iulie 2012.

²⁸ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 165 din 13 martie 2012.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.21/2012²⁹ privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr.1/2011. Din categoria modificărilor și completărilor amintim:

- pentru anul școlar 2012-2013, la clasa pregătitoare, în situații excepționale, formațiunile de preșcolari din grupa mare sau de elevi pot funcționa sub efectivul minim sau peste efectivul maxim, cu aprobarea consiliului de administrație al inspectoratului școlar, pe baza unei justificări corespunzătoare, ținând seama de încadrarea în costul standard per elev și în numărul maxim de posturi aprobat pentru învățământul preuniversitar;

- până la finalul anului universitar 2012-2013, prin excepție, evaluarea școlilor doctorale se face de către ARACIS sau de către o altă agenție de asigurare a calității, din țară sau din străinătate, iar evaluarea se face din 5 în 5 ani.

- au apărut noi prevederi în legătura cu mobilitatea personalului didactic din învățământul preuniversitar și anume: cadrele didactice titulare beneficiază, la cerere, de pretransfer consimțit între unitățile de învățământ preuniversitar, în aceeași localitate, în localitatea în care își are domiciliul cadrul didactic titular în sistemul de învățământ preuniversitar sau pentru apropiere de domiciliu.

- prevederi referitoare la detașarea personalului didactic titular în învățământul preuniversitar, detașare care se poate face în interesul învățământului, conform metodologiei elaborate cu consultarea partenerilor de dialog social și aprobate prin ordin al ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului etc.

În ceea ce privește **dreptul la pregătire profesională**, a fost adoptată *Legea nr. 57/2012³⁰ pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr.129/2000 privind formarea profesională a adulților*. Noile prevederi se referă la posibilitatea realizării

programelor de formare profesională atât în limba română, cât și în limbile minorităților naționale sau într-o limbă de circulație internațională. De asemenea, programul de formare va fi întocmit atât în limba română, cât și în limba minorității naționale sau în limba de circulație internațională pentru care solicită autorizarea.

În ceea ce privește **protecția copilului și drepturile acestuia**, un domeniu care are impact asupra protejării și respectării acestui drept este și **adopția** și regimul juridic aplicabil acesteia, a apărut *Hotărârea Guvernului nr.350/2012³¹ pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției și a Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului de coordonare de pe lângă Oficiul Român pentru Adopții*.

Sunt reglementate aspecte referitoare la evaluarea adoptatorului sau a familiei adoptatoare în vederea obținerii atestatului în cadrul procedurii adopției interne, stabilirea adopției interne ca finalitate a planului individualizat de protecție, deschiderea procedurii adopției interne, potrivirea teoretică și practică în cadrul procedurii adopției interne, încredințarea în vederea adopției în cadrul procedurii adopției interne, încuviințarea adopției interne, monitorizarea și alte activități postadopție în adopția internă, etapele procedurii adopției internaționale etc.

Ca o concluzie, putem afirma că prima parte a anului 2012 marchează atât pentru Uniunea Europeană cât și pentru România necesitatea unei consolidări fiscale, cu măsurile de corecție bugetară și cu reforma economică specifice pentru unele instituții și nu în ultimul rând, accentuarea protecției și promovării drepturilor omului prin includerea acestor politici, așa cum am precizat mai sus, în politica comercială a U.E., în susținerea economică precum și în politica externă.

²⁹ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 372 din de 31 mai 2012.

³⁰ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 196, din 26 martie 2012.

³¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 268, din 23 aprilie 2012.

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ROMÂNIA 2012*

- partea a doua** -

1. EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI U.E. ÎN PERIOADA IULIE – DECEMBRIE 2012

În cea de-a doua parte a anului 2012 criza economică, politică, socială și nu numai și-au spus cuvântul și din aceste considerente protecția și promovarea drepturilor omului la nivelul Uniunii Europene a avut parte de aceeași atenție sporită privind modificarea și completarea legislației drepturilor omului în vigoare precum și de unele inițiative la nivelul instituțiilor sale.

Astfel, amintim propunerea Comisiei Europene referitoare la *înființarea funcției de Procuror General European*, propunere care a venit tocmai ca urmare a faptului că au survenit la un moment dat într-un stat sau altul membru al Uniunii Europene derapaje considerate antidemocratice la nivelul Uniunii, întrucât se consideră că valorile democratice fundamentale ale UE au fost încălcate. Rolul acestui procuror european ar fi acela de a consolida procedura de investigație a fraudelor cu fonduri europene, venind astfel în completarea atribuțiilor Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF) care poate investiga fraudele asupra tuturor fondurilor europene, însă puterile acesteia sunt limitate la nivel național, unde îi revine doar un rol de coordonare investigațiile derulându-se sub autoritatea procurorilor europeni.

În această perioadă, în România, au fost adoptate o serie de acte normative, printre care și Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 38/2012 pentru modificarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții

Constituționale¹, Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 41/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului², precum și Hotărârea Parlamentului României nr. 34/2012 privind stabilirea obiectului și a datei referendumului național pentru demiterea Președintelui României³, documente în legătură cu care au existat rezerve la nivel instituțiilor europene. În acest context Comisarul pentru Justiție, Viviane Reding, a subliniat faptul că „Europa este clădită pe independența justiției și a statului de drept iar legile și ordonanțele de urgență adoptate de România sunt împotriva practicilor constituționale”.

Întrucât **anul 2013** a fost declarat de Parlamentul European **Anul european al cetățenilor** se impune acordarea unei atenții sporite cetățeniei europene și a promovării acesteia la nivelul tuturor statelor Uniunii Europene în vederea stimulării participării active la viitoarele alegeri europarlamentare. Declararea anului 2013 ca an al cetățeniei europene vine ca urmare a împlinirii a 20 ani de la introducerea, în 1993 prin Tratatul de la Maastricht, a cetățeniei europene.

Drepturile cetățenilor Uniunii Europene includ:

- dreptul de a călători și locui oriunde în UE;
- dreptul la egalitate de tratament (este interzisă discriminarea pe criterii de naționalitate);
- dreptul de a vota și de a candida la alegerile

* Elaborat în cadrul IRDO de Claudia Elena Marinică, dr. cercetător științific și Marius Mocanu, cercetător științific, redactor șef.

**Prima parte a Raportului a fost publicată în revista Drepturile Omului nr. 3/2012, pp. 56-69.

¹ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 445 din 4 iulie 2012

² Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 452 din 5 iulie 2012.

³ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 457 din 6 iulie 2012.

locale și europene, indiferent de statul membru în care locuiește cetățeanul;

- dreptul de a primi sprijin, în absența unei reprezentanțe diplomatice a țării sale într-o țară din afara U.E., din partea ambasadei/consultatului oricărui alt stat membru al U.E., în aceleași condiții ca și cetățenii acestuia;

- dreptul de a transmite o petiție Parlamentului European și de a sesiza Ombudsmanul European;

- dreptul de a lansa, în colaborare cu alți cetățeni europeni, o inițiativă cetățenească prin care să soliciteți elaborarea de noi norme europene.

În ceea ce privește importanța Parlamentului European în domeniul drepturilor omului, Președintele lui și-a exprimat punctul de vedere, considerând că instituția pe care o conduce „joacă și un alt rol în promovarea și protejarea drepturilor omului” fiind vorba de „afacerile externe ale Uniunii, deoarece drepturile fundamentale sunt cel mai adesea încălcate în afara granițelor UE. Astăzi există încă foarte multe locuri în care numeroase persoane plătesc un preț prea mare pentru faptul că apără demnitatea umană⁴. În opinia sa, Parlamentul European a fost întotdeauna instituția cea mai eficientă, atât la nivel european cât și la nivel mondial, în ceea ce privește apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale peste tot în lume.

În ceea ce privește **libera circulație pe piața muncii**, Comisia Europeană a aprobat, la cererea autorităților spaniole, prelungirea restricționării temporare a accesului românilor la piața forței de muncă din Spania până la 31 decembrie 2013, bazându-se pe o clauză specifică de salvagardare din Tratatul de aderare a Bulgariei și României încheiat în 2005 și care permite statelor membre care au ridicat restricțiile impuse lucrătorilor din Bulgaria și România să le restabilească ulterior, în caz de perturbări grave ale pieței forței de muncă din statele respective, sub rezerva acordului din partea Comisiei.

Această măsură se aplică în toate sectoarele și regiunile însă nu îi afectează pe

⁴ Jerzy Buzek, președintele Parlamentului European (2009-2012) în articolul publicat în <http://www.revista22.ro/22-plus-nr-235-drepturile-omului-n-parlamentul-european-sau-fericirea-de-zi-cu-zi-13884.html>

lucrătorii români care erau deja activi pe piața spaniolă a forței de muncă la 22 iulie 2011.

Tendința de **uniformizare a serviciilor publice** la nivelul UE se manifestă prin adoptarea unor măsuri de genul *Directivei 2012/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind instituirea spațiului feroviar unic european*⁵ care conține reglementări ale mai multor directive referitoare la dezvoltarea căilor ferate comunitare, la acordarea de licențe întreprinderilor feroviare, la repartizarea capacităților de infrastructură feroviară, precum și la perceperea de tarife pentru utilizarea infrastructurii feroviare. Prin această directivă se reglementează:

„(a) *normele aplicabile gestionării infrastructurii feroviare și activităților de transport feroviar ale întreprinderilor feroviare care își au sediul sau care urmează să își stabilească sediul într-un stat membru;*

(b) *criteriile aplicabile eliberării, înnoirii sau modificării autorizațiilor de către un stat membru, destinate întreprinderilor feroviare care sunt înființate sau urmează să fie înființate în Uniune;*

(c) *principiile și procedurile aplicabile în privința stabilirii și percepției tarifelor pentru utilizarea infrastructurii feroviare și în privința alocării capacităților de infrastructură feroviară”.*

De asemenea, întreprinderile feroviare au dreptul de acces la infrastructurile feroviare ale tuturor statelor membre ale UE, dar și dreptul de a limita accesul la serviciile operate care fac obiectul unuia sau mai multor contracte de servicii publice care sunt în conformitate cu dreptul Uniunii. În același timp, se stabilește și posibilitatea percepției de către autoritățile responsabile cu transportul feroviar a unui tarif de la întreprinderile feroviare care oferă servicii de transport călători pentru rutele exploatare cu respectarea principiului echității, transparenței, nediscriminării și a principiului proporționalității.

Crearea unei **piețe unice europene**, realizabilă prin măsuri de stimulare a creșterii economice și a ocupării forței de muncă prin simplificarea condițiilor care asigură libera circulație a persoanelor, mărfurilor, serviciilor și

⁵ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 343/2012.

capitalurilor în UE este reglementată prin Actul privind piața unică II, care prevede printre altele:

- deschiderea serviciilor de transport feroviar pentru călători unei concurențe extinse în interiorul UE, ceea ce ar conduce la îmbunătățirea calității și reducerea prețurilor;
- eliminarea procedurilor administrative complicate pentru mărfurile transportate pe apă dintr-o țară UE în alta, transportul maritim devenind astfel mai competitiv în raport cu cel feroviar, rutier și aerian;
- gestionarea, la nivelul UE, a spațiului aerian european prin Cerul unic european . Astfel, ar crește siguranța și s-ar reduce cu 5 miliarde de euro pe an costurile pe care trebuie să le suporte companiile aeriene;
- punerea în aplicare a măsurilor actuale de deschidere a piețelor energetice naționale, consumatorii putând astfel economisi până la 13 miliarde de euro pe an;
- dezvoltarea portalului EURES în așa fel încât cererea de forță de muncă să fie armonizată cu oferta de locuri de muncă existentă la nivelul UE;
- îmbunătățirea accesului companiilor la finanțare pe termen lung, firmele nou create și întreprinderile mici fiind astfel ajutate să se dezvolte;
- revizuirea normelor UE în materie de insolvență, astfel încât întreprinderilor și antreprenorilor să li se acorde o a doua șansă;
- eficientizarea serviciilor de plată on-line, încurajându-i pe consumatori să cumpere mai mult pe internet;
- reducerea costurilor conexiunilor internet de mare viteză, îmbunătățind accesul la servicii de bandă largă;
- transformarea facturării electronice într-o procedură standard în cazul achizițiilor publice, sectorul public putând să economisească astfel aproximativ 1 miliard de euro pe an;
- îmbunătățirea siguranței produselor și a verificărilor la frontierele UE, împiedicând produsele periculoase să ajungă la consumatori;
- accesul cetățenilor la un cont bancar de bază, asigurarea transparenței și comparabilității comisioanelor bancare și transferarea cu ușurință a contului la o altă bancă."⁶

Referitor la drepturile omului la nivelul

UE și al unor state membre ale Uniunii, cum ar fi România, au fost emise rapoarte și de către alte state din afara acesteia, de exemplu Rusia, iar acestea au criticat destul de aspru situația drepturilor omului la nivelul instituțiilor europene și faptul că Uniunea Europeană nu adoptă măsuri adecvate pentru protecția și promovarea acestora.

În ceea ce privește **strategia de extindere a UE**, s-a publicat *Raportul pe 2012 privind strategia de extindere a UE*, care conține o evaluare a tuturor progreselor înregistrate de state precum Croația, Islanda, Turcia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Albania, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Serbia și Kosovo în ceea ce privește ameliorarea participării politice și a normelor juridice, buna funcționare a administrației publice, garantarea libertății de expresie, crearea de condiții pentru grupurile excluse din punct de vedere social, asigurarea stabilității economice.

Cât privește **ocuparea forței de muncă și drepturile sociale**, Comisia a propus o strategie referitoare la adaptarea rețelei de ocupare a forței de muncă (EURES), pentru a veni în sprijinul angajatorilor și al persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. EURES intenționează să se extindă pentru a oferi mai multe locuri de muncă, prin includerea în rețea a agențiilor private de ocupare a forței de muncă. Membrii Rețelei sunt toate cele 27 state membre ale UE, iar acestora li se alătură Norvegia, Islanda, Liechtenstein și Elveția.

În acest domeniu, pe segmentul *combaterii discriminării și egalității de șanse între femei și bărbați* Comisia își propune ca egalitatea de gen în consiliile de administrație să fie cât mai pronunțată. Au fost luate și o serie de măsuri precum instituirea unui prag minim de 40% pentru reprezentanții sexului aflat în minoritate în rândul membrilor neexecutivi ai consiliilor de administrație ale celor mai mari societăți europene cotate la bursă. În schimb, pentru societățile cu capital majoritar de stat, obiectivul este fixat pentru anul 2018.

De asemenea, există țări care au introdus deja sisteme de garantare a egalității de gen cum ar fi: Belgia, Franța, Italia, Țările de Jos, Spania, Portugalia, Danemarca, Finlanda, Grecia, Austria și Slovenia.

Obiectivul acestei strategii ar fi scăderea

⁶ http://ec.europa.eu/news/economy/121003_ro.htm

ratei șomajului în rândul femeilor și valorificarea la maxim a competențelor lor.

În luna noiembrie 2012, Comisia Europeană și-a publicat previziunile economice de toamnă pentru zona euro și UE în ansamblu care se bazează pe indicatori precum produsul intern brut (PIB), inflația, gradul de ocupare a forței de muncă și finanțele publice pentru perioada 2012-2014.

Datele statistice recoltate deja precum previziunile pentru anul 2013 ne indică faptul că pentru anul 2012, rata șomajului a ajuns la 10,5% în UE și la 11,3% în zona euro însă va atinge un nivel maxim în 2013 -10,9% în UE și 11,8% în zona euro.

În cadrul Strategiei de combatere a schimbărilor climatice, UE și-a propus ca

obiectiv ca, până în 2020, 20% din energia necesară să se producă din surse regenerabile (energia eoliană, solară, hidroelectrică, geotermală și energia mareelor și a biomasei) stimulând în acest fel și inovarea și ocuparea forței de muncă, dar și o protecție a mediului înconjurător și a locuitorilor.

Prin urmare, în ceea ce privește Uniunea Europeană, anul 2012 poate fi caracterizat ca un an în care se continuă acțiunile începute de instituțiile europene în anii anteriori dar și un an în care se acționează și se promovează integrarea economică, monetară, bugetară și politică printr-o mai bună coordonare care determină o aliniere a eforturilor de stimulare ale guvernelor statelor membre în vederea creșterii economice, a creării de noi locuri de muncă, de promovare și respectare a egalității de șanse etc.

2. EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI NAȚIONALE ÎN PERIOADA IULIE – DECEMBRIE 2012

România, în ceea ce privește legislația națională pe care a adoptat-o în anul 2012, continuă alinierea la legislația UE, cu reglementarea în noi domenii, cu modificarea și completarea în domeniile deja existente inclusiv în domeniul protecției și promovării drepturilor omului. Adoptarea tuturor acestor măsuri trebuie să conducă la modernizarea administrației românești, de regândire a atribuțiilor, competențelor, de simplificare a procedurilor, dar și la eficientizarea activității în măsură să ofere cu celeritate servicii de calitate cetățenilor.

În domeniul **securității sociale**, pe plan extern, între România și Israel a avut loc ratificarea Acordului între România și Statul Israel, semnat la Ierusalim la 28 februarie 2011, prin *Legea nr. 150/2012⁷ pentru ratificarea Acordului dintre România și Statul Israel în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim la 28 februarie 2011*, care se va aplica în cazul legislației române în ceea ce privește acordarea pensiilor, ajutoarelor de deces și alocațiilor pentru copii iar în cazul legislației israeliene în ceea ce privește asigurarea pentru bătrânețe și urmaș, asigurarea pentru invaliditate

și asigurarea pentru copii.

Se urmărește respectarea egalității de tratament pentru persoanele care sunt sau au fost supuse legislației unui stat contractant și care au domiciliul pe teritoriul celui alt stat contractant și cetățenii acestui stat contractant. De asemenea, se are în vedere și posibilitatea exportului prestațiilor de securitate socială.

În **domeniul sănătății**, *Legea nr. 138/2012 privind aprobarea O.U.G. nr. 68/2011 pentru stabilirea unor măsuri în domeniul sănătății⁸* a apărut ca urmare a necesității de a crea cadrul legal pentru stabilirea nivelului contribuției, a metodologiei de calcul etc, fără de care statul nu ar putea să își îndeplinească obligația de garantare a dreptului constituțional al cetățenilor la ocrotirea sănătății prin crearea unor servicii de sănătate cât mai aproape de cetățeni.

În strânsă legătură cu actele normative de mai sus se află și adoptarea *Legii nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale⁹*, creată în scopul realizării unui sistem unitar și coerent pentru o

⁷ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 548 din 6 august 2012.

⁸ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 496 din 19 iulie 2012.

⁹ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 754 din 9 noiembrie 2012.

evaluare pertinentă a calității serviciilor sociale, a atribuirii responsabilităților privind organizarea și derularea procesului de certificare a calității în domeniul serviciilor sociale Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, crearea unui sistem de evaluare, monitorizarea și control echitabil și transparent precum și a introducerii de sancțiuni pentru nerespectarea legislației în domeniu pentru respectarea drepturilor beneficiarului și a calității serviciilor sociale.

Adoptare acestui pachet de măsuri privind calitatea serviciilor sociale va avea un impact pozitiv asupra beneficiarilor direcți și indirecti ai acestor măsuri urmărindu-se respectarea principiului transparenței privind calitatea serviciilor, dar și promovarea bunelor practici și a performanței, gestionării eficiente a fondurilor publice și a resurselor umane.

La finele anului 2012 s-a publicat și *Ordinul Ministrului Sănătății nr. 1158/2012 privind înființarea Registrului național al donatorilor de organe, țesuturi și celule*¹⁰ la nivelul Ministerului Sănătății care are ca scop crearea unei baze de date pentru gestionarea informațiilor în scopul realizării transplantului de organe, țesuturi și celule, cu respectarea voinței și drepturilor persoanelor care, pe durata vieții, își dau acordul cu privire la donarea acestora post-mortem, în scop terapeutic. Înscrierea în acest Registru, a datelor de identificare a donatorilor și a declarațiilor prin care aceștia își dau acordul se face de notarul public, prin intermediul unui act autentic notarial, inclusiv testament notarial (excepție fac minorii, persoanele fără discernământ, precum și interzișii judecătorești care nu pot consimți la donarea post-mortem, în scop terapeutic, a organelor, țesuturilor și celulelor).

În ceea ce privește **protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**, *Hotărârea Guvernului nr. 970/2012 pentru modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 1073/2010 privind aprobarea programului de interes național în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu handicap „Dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoane adulte cu handicap prin înființarea de servicii sociale alternative de tip*

rezidențial pentru persoanele adulte cu handicap”¹¹ vine să continue reforma instituțională a sistemului de protecție a persoanelor cu handicap stabilită prin Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1175/2005. Prin acest act normativ se extinde perioada de derulare de la 3 ani cât prevedea HG nr. 353/2011, respectiv 2010-2012, la 5 ani, respectiv 2010-2014 precum și realocarea sumelor de bani aferente în vederea ridicării standardului de viață al beneficiarilor serviciilor de asistență socială.

În legătură cu protecția drepturilor persoanelor cu handicap, au mai fost adoptate și *Hotărârea Guvernului nr. 1147/2012 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 268/2007 precum și Hotărârea Guvernului nr. 1195 /2012 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 628/2009 privind unele măsuri de implementare a activităților prevăzute în programul de interes național în domeniul protecției drepturilor persoanelor cu handicap „Restructurarea instituțiilor de tip vechi destinate persoanelor adulte cu handicap și crearea de servicii alternative de tip rezidențial”¹² prin care urmărește continuarea reformei instituționale a sistemului de protecție a persoanelor adulte cu handicap.*

De asemenea, **în domeniul protecției familiei și a drepturilor copilului** s-a adoptat *Hotărârea Guvernului nr. 1043/2012 pentru modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 1007/2010 privind aprobarea programelor de interes național în domeniul protecției familiei și a drepturilor copilului pentru perioada 2010-2012* prin care nu s-a realizat decât o prelungire a unuia dintre programe, Programul „Închiderea instituțiilor de tip vechi și înființarea de centre de recuperare, de case de tip familial și/sau apartamente” până la sfârșitul anului 2013¹³.

În domeniul **egalității de șanse și**

¹⁰ Publicat în Monitorul Oficial, I, nr.847 din 14 decembrie 2012.

¹¹ Publicat în Monitorul Oficial, I, nr.698 din 11 octombrie 2012.

¹² Publicat în Monitorul Oficial, I, nr. 804 din 29 noiembrie 2012.

tratament între femei și bărbați, a fost adoptată *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați*¹⁴ prin integrarea în textul legii a unor prevederi ale Directivei 2010/41/UE a Parlamentului European și Consiliului din 7 iulie 2010 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă și de abrogare a Directivei 86/613/CEE. Prevederile actului normativ se vor aplica asupra unei noi categorii de beneficiari de drepturi de protecție socială, respectiv cea a soțiilor/soților colaboratori ai lucrătorilor independenți. Se urmărește creșterea accesibilității tuturor cetățenilor la prevederile acestui act normativ și a gradului de protejare și promovare a drepturilor de care beneficiază dacă sunt discriminați pe criteriu de sex.

Ministerul Administrației și Internelor a supus spre dezbatere și un proiect de lege pentru *declararea Zilei dreptului internațional umanitar* în data de 14 mai.

În domeniul **prevenirii și combaterii violenței în familie** a fost adoptată *Hotărârea Guvernului nr. 1156/2012 privind aprobarea Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie pentru perioada 2013-2017 și a Planului operațional pentru implementarea Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie pentru perioada 2013-2017*¹⁵. Așa cum este subliniat și în document, Strategia are rolul de a promova bune practici în domeniu și instrumente utile în practica activității tuturor celor care intră în contact direct cu victimele și agresorii familiari, specialiștilor din diferite domenii, precum protecția socială, administrația locală, justiția, sănătatea, educația, în vederea asigurării unui plan comun de măsuri, care să aibă ca scop reintegrarea în societate a persoanelor afectate de violența în familie și reabilitarea agresorilor familiari. Totodată, prin această strategie se urmărește rezolvarea unor probleme cu care țara

noastră se confruntă, precum lipsa unui cadru legislativ coerent și funcțional, absența practicilor unitare de lucru, insuficiența dezvoltare a serviciilor, lipsa specialiștilor și slaba lor pregătire și, nu în ultimul rând, lipsa unei culturi nonviolente.

Strategia națională are la bază o serie de documente internaționale și regionale printre care și Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței domestice¹⁶ ale cărei recomandări în domeniul protecției drepturilor victimelor și ale femeii, în mod special, a egalității de șanse s.a. urmărește să le asigure o adecvată implementare la nivel național.

În **domeniul legislației electorale**, în cea de-a doua jumătate a anului 2012 au fost adoptate o serie de acte normative cu puternic impact național și internațional având în vedere alegerile electorale care au avut loc, unele dintre acestea fiind și abrogate ulterior. Mai jos enumerăm câteva dintre aceste acte:

- *O.U.G. nr. 38/2012 de modificare a Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale*¹⁷ asupra căreia Comisia de la Veneția, prin avizul nr. 685/2012 s-a pronunțat în sensul că pune două probleme și anume chestiunea controlului asupra actelor interne ale Parlamentului, dar și folosirea ordonanțelor de urgență ale Guvernului în vederea limitării atribuțiilor Curții Constituționale. Astfel, conform precizărilor Comisiei: „*controlul judecătoresc al actelor individuale ale Parlamentului nu este doar o chestiune care ține de statul de drept, dar în condițiile în care dreptul de vot este afectat, chiar o chestiune de drepturile omului. Ceea ce este important este faptul că procedura, nu neapărat fondul deciziei (de exemplu, ce persoană este numită pentru a ocupa o anumită funcție), trebuie să poată fi controlabilă în cadrul procedurii judiciare.*

[...]

În *concluzie*, *Ordonanța nr.38 este problematică din perspectivă constituțională, deoarece afectează regimul unei instituții fundamentale a statului – Curtea Constituțională – iar urgența măsuri nu a fost*

¹³ Publicat în Monitorul Oficial, I, nr. 733 din 30 octombrie 2012.

¹⁴ Publicat în Monitorul Oficial, I, nr. 839 din 13 decembrie 2012.

¹⁵ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 819 din 6 decembrie 2012.

¹⁶ Adoptată la Istanbul la 11 mai 2011. România nu a semnat încă acest document.

¹⁷ Publicat în Monitorul Oficial, I, nr. 445 din 4 iulie 2012.

stabilită. În motivarea Deciziei nr.727 din 9 iulie 2012, Curtea Constituțională a considerat adoptarea ordonanței, în contextul existenței unei legi cu conținut identic pe rolul Curții, ca un „comportament neconstituțional și abuziv al Guvernului față de Curtea Constituțională”. În ceea ce privește legea supusă controlului său, Curtea a ajuns la concluzia că eliminarea atribuției sale de a controla hotărârile Parlamentului încălca statul de drept și principiul separației puterilor [CDL-REF(2012)031, p. 29].”¹⁸

• Legea nr. 131/2012 pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului¹⁹;

• Legea nr. 153/2012 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului²⁰.

În concluziile Comisiei de la Veneția referitoare la *Avizul privind compatibilitatea cu principiile constituționale și statul de drept a acțiunilor Guvernului și Parlamentului României cu privire la alte instituții ale statului și OUG de modificare a Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și OUG de modificare și completare a Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului în România* că „aceste măsuri, luate atât individual cât și în ansamblu sunt problematice din punct de vedere al constituționalității și al statului de drept. Evenimentele examinate includ ordonanțe, decizii și proceduri a căror constituționalitate este discutabilă, mai ales adoptate împreună într-o succesiune rapidă. Comisia este îngrijorată, în special, cu privire la recurgerea extinsă la ordonanțe de urgență guvernamentale - atât de către majoritățile anterioare, cât și de cele actuale - care prezintă un risc pentru democrație și pentru statul de drept în România.

În plus, evenimentele și diversele declarații demonstrează o lipsă îngrijorătoare de respect în rândul reprezentanților instituțiilor statului față de statutul altor instituții ale

statului, inclusiv față de Curtea Constituțională în calitatea sa de garant al supremației Constituției.

Comisia este de părere că respectul pentru Constituție nu poate fi limitat la executarea literală a dispozițiilor sale operaționale. Constituția prin însăși natura sa, în plus față de garantarea drepturilor omului, oferă un cadru pentru instituțiile statului, stabilește atribuțiile și obligațiile acestora. Scopul acestor dispoziții este de a permite buna funcționare a instituțiilor, în baza cooperării loiale dintre acestea. Șeful statului, Parlamentul, Guvernul, sistemul judiciar, toate servesc scopului comun de a promova interesele țării ca un întreg, nu interesele înguste ale unei singure instituții sau ale unui partid politic care a desemnat titularului funcției. Chiar dacă o instituție este într-o situație de putere, atunci când este în măsură să influențeze alte instituții ale statului, trebuie să facă acest lucru având în vedere interesul statului ca un întreg, inclusiv, ca o consecință, interesele celorlalte instituții și cele ale minorității parlamentare.

Comisia de la Veneția este de părere că instituțiile statului român ar trebui să se angajeze într-o cooperare loială și este încântată de declarațiile ambelor părți care își exprimă intenția de a respecta obligațiile care le revin.”²¹

De asemenea, Autoritatea Electorală Permanentă a supus dezbaterii publice un proiect de lege privind Codul Electoral întrucât consideră necesar adoptarea unei reglementări unice care să creeze cadrul general pentru toate tipurile de alegeri și referendumuri. Conform expunerii de motive printre schimbările preconizate se numără:

- Uniformizarea soluțiilor legale disparate existente în legislația actuală, precum și reglementarea pentru prima dată a unor situații juridice semnalate de practica electorală;

- Coroborarea regulilor, conceptelor și instituțiilor juridice specifice diferitelor tipuri de scrutine;

- Simplificarea mijloacelor de acțiune a administrației electorale prin coerența și predictibilitatea procedurilor;

- Asigurarea stabilității procedurilor electorale și indirect a predictibilității actului de administrație electorală;

¹⁸ http://193.226.121.81/events/2012/aviz_ro.pdf

¹⁹ Publicat în Monitorul Oficial, I, nr. 489 din 17 iulie 2012.

²⁰ Publicat în Monitorul Oficial, I, nr. 511 din 24 iulie 2012.

²¹ *Idem*, p. 20-21

- Implementarea procedurilor necesare pentru prevenirea fraudelor electorale.

Printre principiile care stau la baza acestui proiect de Cod sunt amintite principiul universalității, principiul libertății, principiul egalității, principiul corectitudinii, principiul periodicității, principiul pluralismului și principiul stabilității dreptului electoral.

Astfel, „universalitatea dreptului de vot și de a fi ales exprimă ideea că toți cetățenii unui stat se pot bucura de aceste drepturi. Aceasta este o posibilitate juridică, generală și abstractă, recunoscută de către Constituție fiecărui cetățean, exercițiul efectiv al acestui drept depinzând de fiecare cetățean în parte. În ceea ce privește libertatea dreptului de vot și de a fi ales aceasta este definită ca posibilitatea cetățeanului de a participa sau nu la alegeri și de a-și exprima opțiunea în favoarea unei liste de candidați sau a unui candidat pe care îl preferă, în care caz libertatea de formare a opiniei este crucială.

Egalitatea dreptului de vot și de a fi ales reflectă principiul egalității în drepturi a cetățenilor. Egalitatea dreptului de vot presupune pe de o parte, ca fiecare alegător să aibă dreptul la un singur vot – regula „un om – un vot” și, pe de altă parte, ca importanța votului fiecărui cetățean să fie aceeași cu cea a tuturor celorlalți cetățeni, ceea ce are numeroase consecințe, începând cu stabilirea numărului de mandate care sunt disputate în fiecare circumscripție electorală și până la modalitatea de stabilire a rezultatelor scrutinului.

În privința dreptului de a fi ales egalitatea îmbracă forma egalității de șanse între candidați, respectiv egalitatea accesului la timpii de antenă furnizați de serviciile publice de televiziune și radioteleviziune precum și la subvențiile de la bugetul de stat pentru finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. [...] Alegerile democratice corecte sunt o expresie a suveranității poporului, libera expresie a celor ce asigură bazele autorității și legitimității guvernării. Alegerile corecte servesc rezolvării pașnice a competițiilor pentru putere politică în interiorul unei țări și astfel sunt importante în menținerea păcii și stabilității. Acolo unde guvernările sunt legitime prin alegeri corecte, riscurile

derapajelor nedemocratice sunt reduse. Corectitudinea alegerilor este o condiție necesară pentru o guvernare democratică, pentru că reprezintă motorul prin care cetățenii unei țări își exprima liber voința, pe o bază stabilită legal, în privința celor care vor avea legitimitatea de a guverna în numele și interesele lor.

Totodată, una din modalitățile de concretizare efectivă a principiului corectitudinii o reprezintă faptul că întreaga activitate de organizare și desfășurare a alegerilor se desfășoară sub directa conducere și sub controlul cetățenilor și al formațiunilor politice, precum și faptul că activitatea de conducere a birourilor și oficiilor electorale se realizează în mod colectiv și potrivit principiului majorității.

Mai mult, prezenta propunere legislativă stabilește posibilitatea monitorizării procesului electoral de observatori din partea organizațiilor neguvernamentale românești care au ca obiect principal de activitate apărarea valorilor democrației și a drepturilor omului, observatori din partea unor organisme și instituții europene și internaționale, precum și de delegați ai presei scrise și audiovizuale românești și străine.”²²

De asemenea, ca noutate este crearea Registrului electoral care reprezintă o evidență informatizată la nivel național a alegătorilor și care este gestionat de Autoritatea Electorală Permanentă, renunțarea la listele speciale și suplimentare în care erau înscrși alegătorii care în ziua votării se aflau în altă localitate decât cea de domiciliu sau alegătorii care în ziua votării se aflau în străinătate. Pentru cetățenii aflați în străinătate ziua de vot va fi sâmbăta în timp ce pentru cei aflați pe teritoriul țării se va încerca respectarea principiului periodicității, prin stabilirea zilei de duminică ca zi de vot.

Și în privința referendumului privind demiterea Președintelui se produc modificări în sensul că acesta va putea fi demis dacă s-a întrunit majoritatea voturilor alegătorilor români care au participat la referendum.

O altă modificare adusă legislației electorale este cuprinsă de *OUG nr. 46/2012*

²² [http://www.roaep.ro/ro/section.php?id=cauta&termen=cod electoral](http://www.roaep.ro/ro/section.php?id=cauta&termen=cod%20electoral), Expunerea de motive, p. 5

privind modificarea Legii nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, precum și unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor pentru Camera Deputaților și Senat din anul 2012²³. Această ordonanță vine cu modificări precum utilizarea cărților de alegător începând cu alegerile parlamentare din anul 2016, prevederile din Legea nr. 35/2008 referitoare la Registrul electoral național se aplică începând cu 1 ianuarie 2013 etc.

În ceea ce privește modalitatea de organizare și funcționare a instituției Avocatului Poporului, a fost publicată Hotărârea Birourilor permanente ale Camerei Deputaților și Senatului nr. 3/2012 privind modificarea art. 7 din Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului²⁴, prin care sunt modificate condițiile pentru numirea în funcția de adjunct al Avocatului Poporului, astfel că este redusă condiția vechimii de la 10 ani la 8 ani în specialitatea studiilor absolvite și se precizează că această funcție poate fi ocupată și de o persoană care a exercitat timp de 8 ani funcția de deputat sau de senator.

Referitor la **condamnările României la CEDO**, în cea de-a doua parte a anului 2012, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în *Cauza E. M. B. vs. România*²⁵. Curtea a constatat că s-au încălcat dispozițiile articolului 6, alineat 1 referitor la dreptul la un proces echitabil într-un termen rezonabil din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Cu toate acestea nu s-a acordat vreo despăgubire, pe considerentul că recunoașterea încălcării art. 6, alin. 1 din Convenție reprezintă, în sine, o reparație echitabilă.

O altă cauză în care Curtea s-a pronunțat

este *Cauza Cucu vs. România*, în care Curtea a constatat că s-au încălcat dispozițiile articolului 3 (interzicerea torturii) precum și dispozițiile articolului 3(dreptul la alegeri libere) din Protocolul 1 la Convenție, acordându-se atât daune morale cât și achitarea cheltuielilor de judecată.

Aceste hotărâri sunt urmate de *Hotărârea în cauza Lăcătuș și alții vs. România*, *Hotărârea în cauza Anca Mocanu și alții vs. România* din data de 13 noiembrie 2013.

Ca proiecte viitoare legate de protecția drepturilor cetățenilor care vor avea aplicabilitate din anul 2013, amintim proiectul Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor care, începând cu data de 6 ianuarie 2013, va pune la dispoziția cetățeanului *Telefonul Consumatorului Infocons* -021/9551- al cărui scop este acela de a obține informații cu privire la modul în care se pot face sesizări sau reclamații cu privire la produsele și/sau serviciile achiziționate și/sau prestate. Afișarea numărului de telefon INFOCONS, a adresei și numerelor de telefon/fax ale comisariatelor regionale pentru protecția consumatorilor și comisariatelor județene pentru protecția consumatorilor, în a căror rază teritorială se afla operatorul economic precum și adresa site-ului Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor.

Ca o concluzie, putem afirma că anul 2012, în contextul în care reprezintă al cincilea an în care România beneficiază de statutul de stat membru al UE, presupune pentru România necesitatea transmiterii și promovării continue, în timp real și eficace, a intereselor legitime românești pe lângă instituțiile europene într-un mod cât mai transparent și adoptarea unor măsuri legislative coerente și eficiente care să asigure respectarea tuturor principiilor care stau la baza tratatelor UE precum și a drepturilor omului.

Cât despre Uniunea Europeană, se caută în continuare soluții pentru ieșirea din criză, pentru crearea unei Uniuni mai puternice din punct de vedere economic, monetar, fiscal și politic iar necesitatea protecției drepturilor omului atât în instituțiile europene, în statele membre ale Uniunii cât și în relațiile externe cu alte state și organisme internaționale trebuie susținută și promovată permanent.

²³ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 634 din 5 septembrie 2012.

²⁴ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 719 din 23 octombrie 2012.

²⁵ Pronunțată la 13 noiembrie 2012.